

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาผู้นำองค์กรเครือข่าย ป.ป.ช.ภาคอีสาน ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต” ผู้วิจัยได้สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและอภิปรายผลตามสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. พบว่า ผู้นำส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 85.0 อายุเฉลี่ย 35 ปี จบการศึกษาระดับอนุปริญญา จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 38.33 ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 รายได้อยู่ระหว่าง 5,001 ถึง 10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67
2. ผู้นำมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ “ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาผู้นำองค์กรเครือข่าย ป.ป.ช.ภาคอีสาน ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต” โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$; S.D.=0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ซึ่งสามารถเรียงลำดับความสำคัญของค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านบทบาทหน้าที่เครือข่าย ป.ป.ช. ($\bar{X} = 3.81$; S.D. =0.48) ด้านที่มาของผู้นำเครือข่าย ป.ป.ช. ($\bar{X} = 3.63$; S.D.=0.61) ด้านคุณสมบัติของผู้นำเครือข่าย ($\bar{X} = 3.60$; S.D.=0.56) ด้านความรู้เกี่ยวกับ ป.ป.ช. ($\bar{X} = 3.59$; S.D.=0.61) และด้านสถานะของเครือข่าย ผู้นำ ($\bar{X} = 2.90$; S.D. =0.62)

อภิปรายผล

ผู้วิจัย ได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ผู้นำองค์กรเครือข่าย ป.ป.ช. มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา ผู้นำองค์กรเครือข่าย ป.ป.ช. ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต อยู่ในระดับมาก ซึ่ง สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การจะพัฒนาองค์กรให้เข้มแข็ง จะต้องพัฒนาผู้นำและสมาชิกให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์กร คุณสมบัติของผู้นำองค์กรจะต้องสอดคล้องกับภารกิจขององค์กร มีที่มาจากสมาชิกและเครือข่ายที่มีคุณภาพ รวมทั้งมีสวัสดิภาพและสวัสดิการที่ดีพอสมควร สอดคล้องกับความเห็นของ สมพันธ์ เตชะอธิก (2547 : 3-6) ซึ่งอธิบายว่า องค์ประกอบขององค์กรชุมชนที่สำคัญมี 7 ประการ ได้แก่

1. มีอุดมการณ์ร่วมกัน หมายถึง ทิศนะต่อโลก ต่อสังคม และต่อชุมชน ร่วมกัน อุดมการณ์ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะยึดเหนี่ยวทิศทางของการรวมกลุ่มกันเอาไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าสามารถกำหนดเป้าหมาย หรือวิสัยทัศน์ได้ยิ่งทำให้องค์กรชุมชนนั้นมีการรวมตัวกันได้ดียิ่งขึ้น

2. การมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน องค์กรชุมชนต้องมีเป้าหมายร่วมกันว่าจะเดินไปข้างหน้าเพื่ออะไร

3. การมีผลประโยชน์ร่วมกันและการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ผลประโยชน์เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ทุกคนต้องการ องค์กรชุมชนทั่วไปจึงต้องสร้างข้อมูลให้เกิดการรับรู้ทั่วไปว่าผลประโยชน์ของการรวมตัวเป็นองค์กรคืออะไร

4. คน รวมไปถึงผู้นำ สมาชิกและชาวบ้านทั่วไป ซึ่งผู้นำถือเป็นผู้กุมความอยู่รอดขององค์กรชุมชน หากผู้นำได้รับการยอมรับ มีบารมี มีความสามารถ ปฏิบัติดี สร้างความสามัคคีและคิดถึงส่วนรวมจริงๆ ก็จะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความเข้มแข็งได้ ผู้นำมีหลายประเภท ได้แก่ ผู้นำทางความคิด ผู้นำทางด้านศีลธรรม ผู้นำด้านอาชีพ ผู้นำด้านการพูด ผู้นำที่สามารถประยุกต์งานราชการมาสู่เป้าหมายเพื่อชาวบ้านได้ และผู้นำที่ระดมทรัพยากรภายในและประสานทรัพยากรภายนอกมาสู่ชุมชนได้ ส่วนสมาชิกก็มีความสำคัญ เพราะการที่สมาชิกร่วมมือกันและมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้งทางความคิด วางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลจนมีสิทธิที่จะได้รับผลประโยชน์จากองค์กร สมาชิกบางคนก็ร่วมคิดร่วมทำงานกับองค์กรเสมอ บางคนร่วมบ้างไม่ร่วมบ้าง บ้างก็เฝ้าดูอยู่เฉยๆ

5. การบริหารจัดการถือเป็นเรื่องซึ่งขาดความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน การจัดการที่มีประสิทธิภาพ ควรมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 การตัดสินใจร่วมกัน สมาชิกต้องมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความตระหนักร่วมตัดสินใจ ไม่ปล่อยให้เป็นการตัดสินใจของผู้นำฝ่ายเดียว

5.2 โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ การแบ่งบทบาทหน้าที่ควรแบ่งให้เป็นตำแหน่งที่มีเนื้อหางานให้ปฏิบัติจริง

5.3 สถานที่และวัสดุอุปกรณ์เพื่อเป็นศูนย์กลางในการประชุมการจัดกิจกรรม การเก็บวัสดุอุปกรณ์และใช้ประโยชน์อื่นๆ

5.4 กฎกติการ่วมกัน ซึ่งถือเป็นข้อตกลงร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ

5.5 การสื่อสารระหว่างผู้นำกับสมาชิกองค์กร การสื่อสารมีความสำคัญมาก ช่วยให้เกิดการรับรู้ เข้าใจและร่วมมือกันมากขึ้น การสื่อสารทำได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดประชุมชี้แจงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาข้อสรุปร่วมกัน การแจ้งข่าวสารข้อมูลผ่านหอกระจายข่าว การประชุมแกนนำ การกระจายข้อมูลในกลุ่มย่อย

5.6 การควบคุมตรวจสอบ เมื่อมีการแบ่งหน้าที่แล้ว ต้องมีการควบคุมตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

6. กิจกรรมการเรียนรู้ ฝึกฝน และปฏิบัติจริงอยู่ที่กิจกรรม ในการสร้างแผนปฏิบัติการต้องกำหนดกิจกรรมและช่วงเวลาให้ชัดเจน เพื่อการติดตามและการตรวจสอบได้

7. งบประมาณ เพื่อให้แผนงานขององค์กรสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี จำเป็นต้องมีการระดมทุนทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้สามารถทำกิจกรรมได้

ในขณะที่ภาคเกษตร พัฒนาการ (2546 : 77) ศึกษาถึงการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการการเมืองของไทย โดยคณะกรรมการ ป.ป.ป. พบว่า การควบคุมการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการการเมืองของไทยที่มีอำนาจบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งอยู่ใต้ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ยังมีอุปสรรค และปราบเท่าที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. ยังได้รับ มอบหมายให้รับผิดชอบดำเนินการด้านนี้อยู่ จำเป็นอย่างยิ่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. จะต้องปรับปรุง และพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานและกลไกต่างๆ เช่น กฎหมาย บุคลากรรวมถึงการจัดองค์กร ให้เอื้อประโยชน์สูงสุดต่อการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการการเมืองที่มีอำนาจบริหารราชการแผ่นดิน รวมทั้ง

สอดคล้องกับรายงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช. . 2552 : 34-40) ได้สรุปว่าสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพชุมชนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 จนถึงปัจจุบัน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความคิดเห็นและความสามารถในการมีส่วนร่วมป้องกันและปราบปรามการทุจริต 3 ด้าน คือ

1. พัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนหรือแกนนำชุมชน
2. พัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชน
3. พัฒนาเครือข่ายองค์กรชุมชน

โดยสนับสนุนให้กลุ่ม/ชุมชน รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายภาคประชาชน ซึ่งกิจกรรมที่ สำนักงาน ป.ป.ช ได้ดำเนินการเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของเครือข่าย 6 ตั้งแต่ปี 2550 – 2552 ได้แก่

1. โครงการประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์
2. โครงการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด

(โครงการนำร่อง)

3. โครงการติดตามผลการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตในสถานศึกษา
4. โครงการค่ายเยาวชนสัมพันธ์
5. โครงการกัลยาณมิตร ป.ป.ช.
6. การประกวดการพูด
7. การประกวดละคร โทททัศน์และภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ดีเด่น
8. โครงการเสริมประสานวาระแห่งชาติในการป้องกันและปราบปรามการ

ทุจริต

9. โครงการและกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การผลิตและเผยแพร่สื่อ การยกย่องผู้ประพฤติปฏิบัติตนชอบ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต กิจกรรมสถาบันการศึกษาสัมพันธ์ การจัดนิทรรศการ การจัดรายการวิทยุสถานีวิทยุกระจายเสียงของรัฐสภา เป็นต้น

2. ผู้นำมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาผู้นำองค์กรเครือข่าย ป.ป.ช. ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่

- 2.1 บทบาทหน้าที่เครือข่าย ป.ป.ช.
- 2.2 ที่มาของผู้นำเครือข่าย ป.ป.ช.

2.3 คุณสมบัติของผู้นำเครือข่าย ป.ป.ช.

2.4 ความรู้เกี่ยวกับ ป.ป.ช. อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ สถานะของเครือข่ายและผู้ นำ มีผลต่อการพัฒนาผู้นำองค์กรเครือข่าย ป.ป.ช. ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การป้องกันและปราบปรามการทุจริตต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ การสร้างองค์กรเครือข่ายให้เข้มแข็ง ผู้นำองค์กรและเครือข่ายที่มีศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อวยชัย วัฒนา (2554 : 6 – 10) ที่ว่าเครือข่าย ป.ป.ช. ยังมีจุดที่ต้องพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพในเรื่ององค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตทั้งในด้านความรู้และการปฏิบัติ ทำให้เครือข่ายขาดความเข้มแข็งในการดำเนินกิจกรรมป้องกันการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช. จึงเห็นควรดำเนินการยกระดับความรู้ความเข้าใจของแกนนำและสมาชิกเครือข่ายในการต่อสู้กับปัญหาการทุจริต และการบริหารเครือข่ายให้สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมการป้องกันการทุจริตให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย ป.ป.ช. โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยการฝึกอบรมสัมมนา เพิ่มเติมองค์ความรู้ใหม่ ๆ ดังนั้น การจัดทำหลักสูตรกระบวนการสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายประชาชน ป้องกันและปราบปรามการทุจริตสำหรับวิทยากรนำไปใช้ฝึกอบรมสัมมนา แกนนำและเครือข่าย จะต้องประกอบด้วยเนื้อหาสาระ ที่สำคัญคือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ช. และ ป.ป.ช. จังหวัดในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บทบาทหน้าที่และภารกิจ ของเครือข่าย ป.ป.ช. การบริหารจัดการเครือข่าย การเสริมสร้างเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ บทบาท หน้าที่ และภารกิจของเครือข่าย ป.ป.ช. คุณสมบัติของแกนนำเครือข่าย ป.ป.ช. และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค วิธีปฏิบัติ ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ส่วนในเรื่องปัจจัยด้านผู้นำ ก็สอดคล้องกับความเห็นของนักวิชาการหลายท่าน เช่น เอกชัย เกตุพันธ์ (2548 : 98-99) กล่าวว่า ผู้นำ (Leader) คือ บุคคลที่มีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น ในองค์กรหรือในหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นความคิดหรือพฤติกรรมการทำงาน ส่วนรัตนา อัทธภูมิสุวรรณ (2547 : 157) เห็นว่าผู้นำเป็นผู้ที่มีบทบาทในการสร้างบุคคลในองค์กรให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้น กิตติ ดยัคคานนท์ (2543 : 21) ยังสรุปว่า ผู้นำ เป็นผู้ที่มิสลับที่สามารถมีอิทธิพลเหนือคนอื่น และนำบุคคลเหล่านั้น โดยได้รับความไว้วางใจและเชื่อใจอย่างเต็มที่ อีกทั้งยังได้รับความยอมรับนับถือ ความร่วมมือและความมั่นใจจากผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างจริงใจ ส่วนความสำคัญอีกด้าน

หนึ่ง สุภาพณี สฤงษฎ์วานิช (2549 : 296-297) ผู้นำมีความสำคัญในฐานะผู้ที่มีความสามารถมีอิทธิพลเหนือกลุ่ม หรือผู้ที่มีคุณลักษณะของผู้นำคือ มีลักษณะเด่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ มีค่านิยมที่เหมาะสม และมีอิทธิพลเหนือคนอื่น ตลอดจน มีความสามารถในการตัดได้เหมาะสม

ในขณะที่งานวิจัยของ สิ้นธ์ กิรตยาคม (2544 : 95) ศึกษาเรื่อง "ปัญหาการคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดระยอง" มีวัตถุประสงค์การศึกษารวบรวมข้อมูลและศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการซึ่งปฏิบัติหน้าที่ประจำในองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งในจังหวัดระยองเกี่ยวกับปัญหาการคอร์รัปชัน รูปแบบและพฤติกรรมการคอร์รัปชันในปัจจุบัน การแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชัน และข้อเสนอแนะอื่น ๆ รวมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้าราชการประจำ ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ผู้มีหน้าที่กำกับดูแลและตรวจสอบ การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้าราชการประจำ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าส่วนการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่ง ผลการศึกษาพบว่า มีปัญหาและมีพฤติกรรมที่สื่อว่ามี การคอร์รัปชันเกิดขึ้นจริง แต่ยังอยู่ในระดับน้อย โดยมีเหตุจูงใจมีปัจจัยจากความจำเป็นส่วนตัว และต้องการแสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนกับผู้ที่เกี่ยวข้อง อนาคตจะยังคงมีปัญหาการคอร์รัปชันในองค์การบริหารส่วนตำบลเกิดขึ้นอีก การกำกับดูแลและการตรวจสอบโดยบุคลากรในหน่วยงานของรัฐ ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างจริงจังต่อเนื่องและครอบคลุมทั่วถึง จึงจำเป็นต้องหาแนวทางและวิธีการแก้ไขทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และประชาคมในแต่ละท้องถิ่นร่วมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และประชาคมในแต่ละท้องถิ่น ร่วมกับการตรวจสอบตนเองและการตรวจสอบระหว่างข้าราชการกันเองเป็นเรื่องสำคัญที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นจากผู้นำองค์กรเครือข่าย ป.ป.ช. และความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเครื่องมือการวิจัยเพื่อประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการนำไปใช้ฝึกอบรมผู้นำองค์กรเครือข่าย ป.ป.ช. ในระดับภาคหรือ

ระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านบทบาทหน้าที่เครือข่าย ป.ป.ช. และด้านความรู้เกี่ยวกับ ป.ป.ช. เพื่อให้เกิดการพัฒนาอันเนื่องมาจากการงานวิจัย

1.2 ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาองค์กรเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยได้สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อสำรวจความคิดเห็น การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมทุกมิติ

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวัดความคิดเห็นและทัศนคติที่เกี่ยวข้องเฉพาะภาคอีสาน การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคอื่น ๆ ด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY